

OBYVATELSTVO

Základem pro údaje o počtu a struktuře obyvatelstva jsou výsledky sčítání lidu, domů a bytů, která jsou uskutečňována zhruba v desetiletých intervalech. Z výsledků cenzů jsou k dispozici data o obyvatelstvu v nejpodrobnějším územním členění (až do základních sídelních jednotek). Na tyto výsledky pak průběžně navazují bilance demografických událostí, vycházející ze statistických hlášení řady Obyv 1-4 o sňatcích, narozeních, úmrtích (příčiny smrti jsou stanoveny podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů - 10. revize) a rozvodech. Zdrojem dat o stěhování je od roku 2005 Cizinecký informační systém a Informační systém evidence obyvatel. Údaje jsou zveřejňovány čtvrtletně v členění do krajů a okresů, (v Praze také do správních obvodů a městských částí), jednou ročně pak i do jednotlivých obcí.

Od roku 2001 jsou tedy demografické údaje výsledkem zpracování bilancí, navazujících na výsledky sčítání lidu, které se uskutečnilo k 1. 3. 2001. Údaje o stavech a pohybu obyvatelstva se týkají obyvatel, kteří mají na území ČR trvalé bydliště, od roku 2001 včetně cizinců s tzv. dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů podle zákona č. 326/1999 Sb.). V údajích jsou obsaženy i události (sňatky, narození a úmrtí) občanů s trvalým bydlištěm na území ČR, které nastaly v cizině.

Údaje pro intenzitní ukazatele hrubých relativních měr demografických událostí jsou vztaženy na 1 000 obyvatel středního stavu. Obecně vyjadřuje střední stav obyvatelstva počet obyvatel daného území, bilancovaný k okamžiku, který byl zvolen za střed sledovaného období. Za střední stav obyvatelstva v kalendářním roce je tedy považován počet obyvatel k 1. 7. sledovaného roku. Střední stav obyvatel za jiná období se zjišťuje jako aritmetický průměr středních stavů příslušných měsíců.

Kojenecká úmrtnost udává počet zemřelých kojenců (do 1 roku věku) připadající na 1 000 živě narozených dětí v příslušném období. Novorozenecká úmrtnost udává počet zemřelých novorozenců (do 28 dnů) připadající na 1 000 živě narozených dětí v příslušném období. Publikované hrubé míry jednotlivých demografických procesů (porodnost, úmrtnost, a pod.) jsou ovlivněny mimo jiné i věkovou strukturou obyvatelstva příslušného území

ZAMĚSTNANOST A MZDY

V tomto úseku jsou údaje zpracovány v podnikatelské sféře za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci (právnícké i fyzické osoby), v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců. V nepodnikatelské sféře jsou do zpracování zahrnuty všechny organizace bez ohledu na počet zaměstnanců.

Územní třídění je provedeno podle sídla vykazujícího ekonomického subjektu (tedy včetně provozoven dislokovaných na jiném území - tzv. podniková metoda).

Do průměrného evidenčního počtu zaměstnanců (ve fyzických osobách) se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou ke zpravodajské jednotce v pracovním, služebním nebo členském poměru (kde součástí členství je pracovní vztah). Nezahrnují se např. ženy na mateřské dovolené, osoby na rodičovské dovolené (nepracují-li současně v pracovním poměru), učni, osoby pracující pro firmu na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, osoby vykonávající veřejné funkce (např. poslanci, senátoři, uvolnění členové zastupitelstev všech stupňů, soudci aj.). Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený vyjadřuje přepočtený počet na plně zaměstnané (s plnou pracovní dobou).

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplátky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmu fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL

Výběrové šetření pracovních sil je prováděno v náhodně vybraných bytech (0,6 % všech trvale obydlených bytů). Všechny zjištěné údaje jsou převáženy četností jednotlivých věkových skupin mužů a žen. Skutečná hodnota míry nezaměstnanosti v ČR leží s 95 % pravděpodobností v intervalu ± 4 % ze svého odhadu (tj. $\pm 0,3$ procentního bodu). Na úrovni krajů je tento interval podstatně širší a pohybuje se od ± 10 % z odhadu v kraji Moravskoslezském po ± 23 % z odhadu v hl. m. Praha.

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Do počtu zaměstnaných jsou zahrnuty všechny osoby patnáctileté a starší, které během referenčního týdne příslušely mezi zaměstnance, členy produkčních družstev, pracující na vlastní účet, zaměstnavatele či pomáhající rodinné příslušníky.

Za nezaměstnané se považují všechny osoby patnáctileté a starší, které ve sledovaném období byly bez práce, aktivně ji hledaly a byly připraveny k nástupu do zaměstnání nejpozději do 14 dnů. Za nezaměstnané jsou považováni i ti, kteří již práci našli, ale nástup je stanoven nejpozději za 14 dnů.

Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob starších patnácti let.

Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných osob na celkové pracovní síle (součet všech zaměstnaných a nezaměstnaných) - udává se v %.

NEZAMĚSTNANOST (PODLE ÚDAJŮ MPSV)

Údaje o nezaměstnanosti jsou převzaty z informačního systému Ministerstva práce a sociálních věcí (podle evidence úřadů práce). Neumístění uchazeči o práci jsou občané trvale bydlící na příslušném území, kteří nejsou v pracovním nebo obdobném vztahu k zaměstnavateli, ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost a požádali úřad práce o zprostředkování vhodného zaměstnání.

Míra registrované nezaměstnanosti se vypočte jako podíl vyjádřený v procentech, kde v čitateli je počet dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU (EHP), vedených úřady práce podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného měsíce. Jedná se o evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a při nabídce vhodného pracovního místa mohou do něj bezprostředně nastoupit (nejsou ve vazbě, ve výkonu trestu, nepobírají peněžitou pomoc v mateřství, hmotné zabezpečení po dobu mateřské dovolené, nejsou v pracovní neschopnosti, nejsou zařazeni do rekvalifikačních kurzů a nevykonávají krátkodobé zaměstnání). Jmenovatel tvoří pracovní sílu tj. počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS- klouzavý průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných ÚP (klouzavý průměr posledních 12-ti měsíců) a cizinců s platným živnostenským oprávněním (klouzavý průměr za poslední 2 pololetí) + přesná evidence registrovaných – dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU (EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

Datovým zdrojem pro organizační strukturu národního hospodářství je Registr ekonomických subjektů (dále jen RES), který vytváří a spravuje ČSÚ na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě ve znění pozdějších předpisů. RES obsahuje atributy ekonomických subjektů, členěné do jednotlivých evidenčních záznamů, které jsou významné pro statistické sledování jednotky.

V RES jsou evidovány **ekonomické subjekty**, tj. právnické osoby včetně organizačních složek státu a dále fyzické osoby, které mají postavení podnikatele. RES je průběžně aktualizován daty z obchodního rejstříku, živnostenských úřadů, z administrativních zdrojů a ze statistických zjišťování.

Právnické osoby zahrnují sdružení fyzických nebo právnických osob. Nejčastějším představitelem těchto sdružení jsou subjekty vytvářené podle obchodního zákoníku: obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti. Dalším typem sdružení jsou občanská sdružení, politická hnutí a strany, odbory, zájmová a církevní sdružení, komory (notářů, architektů, lékárníků atd.). Další skupinu tvoří účelová sdružení majetku, která představují různé nadace (fondy) zřízené k obecně prospěšným cílům. Jednotky územní samosprávy jsou jednotky zřízené zákonem upravujícím samosprávu obce, což se týká i vyšších či nižších jednotek samosprávních. Kromě toho mezi právnické osoby patří i jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon - banky, spořitelny, příspěvkové, státní a družstevní podniky a řada subjektů zřízených přímo zákonem (rozhlas, TV).

Fyzické osoby zahrnují soukromé podnikatele podnikající dle živnostenského zákona, samostatně hospodařící rolníky, zemědělské podnikatele – fyzické osoby a dále fyzické osoby provozující jinou podnikatelskou činnost podle zvláštních předpisů.

Členění RES podle převažující činnosti odpovídá sekcím a subsekcím odvětvové klasifikace ekonomických činností. Členění podle zařazení subjektů do institucionálních sektorů vychází z Číselníku institucionálních sektorů a subsektorů.

STAVEBNÍ OHLÁŠENÍ A POVOLENÍ

Údaje o podaných stavebních ohlášeních a vydaných stavebních povoleních (SOP) jsou zpracovány na základě výkazů předkládaných jednotlivými stavebními úřady, odbory dopravy a životního prostředí krajských úřadů, pověřených obecních úřadů a újezdními úřady. Stavební ohlášení a stavební povolení odpovídají zákonu č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) se stanovením závazných podmínek pro provedení a užívání stavby. Orientační hodnota staveb zahrnuje celkové náklady včetně technologie (v běžných cenách) vynaložené na přípravu, realizaci a uvedení stavby do provozu.

Nová výstavba představuje zcela novou konstrukci, nové stavební dílo. Změnami dokončených staveb se rozumí nástavby, jimiž se stavby zvyšují, přístavby, jimiž se stavby půdorysně rozšiřují, a které jsou vzájemně provozně propojeny s dosavadní stavbou a vestavby, tj. stavební úpravy, při nichž se zachovává vnější půdorysné i výškové ohraničení stavby.

Ochranou životního prostředí se rozumí stavební akce k ochraně čistoty vod, ovzduší a klimatu, k ekologické likvidaci nebo využití odpadů, k ochraně přírody a krajiny, na rekultivaci půdy a k omezení působení fyzikálních faktorů na životní prostředí.

Údaje o zrušených bytech vycházejí z údajů o změnách v užívání staveb (§ 126 stavebního zákona) a odstraňování staveb (§ 128 stavebního zákona).

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Údaje o bytové výstavbě jsou zpracovány z měsíčního statistického výkaznictví, ke kterému mají výkaznickou povinnost stavební úřady. Zahrnují celou bytovou výstavbu na území (včetně nástaveb, vestaveb a přístaveb), kterou vznikají nové byty. Nejsou zahrnuty byty vzniklé změnou účelu užívání bez stavebních úprav. Údaje jsou zpracovány územní metodou a relevantní k území krajů i okresů.

Stavby pro bydlení jsou bytové budovy, u nichž převažuje funkce bydlení, rodinné domy a nástavby, vestavby a přístavby k nim. Bytem se rozumí místnost nebo soubor místností, které jsou podle rozhodnutí stavebního úřadu určeny k bydlení a mohou svému účelu sloužit jako samostatné bytové jednotky. Byty zahájené (ohlášené i povolené) jsou takové, na které bylo ve sledovaném období podáno stavební ohlášení o provedení jednoduchých staveb podle §104 odst. 2, písmeno a) až d) nebo vydáno stavební povolení podle §115 se závaznými podmínkami pro provedení a užívání stavby ve smyslu stavebního zákona. Byty dokončené jsou byty v dokončených budovách, které vyžadovaly stavební ohlášení nebo povolení anebo byla stavba prováděna na podkladě veřejnoprávní smlouvy (§116) nebo certifikátu vydaného autorizovaným inspektorem (§117) a lze je užívat na základě oznámení stavebnímu úřadu (§120) nebo kolaudačního souhlasu (§122). Počty rozestavěných bytů představují rozdíl mezi zahájenými a dokončenými byty k poslednímu dni sledovaného období.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Statistické zjišťování o výrobě masa je prováděno měsíčně výkazem, který předkládají ekonomické subjekty v zemědělství a potravinářském průmyslu zabývající se porážkami velkých hospodářských zvířat. Soubor zpravodajských jednotek je tvořen na základě seznamu provozních jatek, sanitních jatek a porážkových míst podle evidence Státní veterinární správy.

Údaje o prodeji vybraných rostlinných výrobků se zjišťují v podnikatelských subjektech (se sídlem na příslušném území), zabývajících se rostlinnou výrobou a s výměrou zemědělské půdy nad 10 ha. Přitom údaje za podniky s výměrou nad 1 000 ha jsou zjišťovány plošně, za ostatní podniky výběrově s dopočtem na celek (výběr 11 - 100 ha 3 %, 101 - 1 000 ha 30 %).

PRŮMYSL

Údaje jsou publikovány za podnikatelské subjekty s převažující průmyslovou činností se 100 a více zaměstnanci, které jsou zařazeny podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ) do odvětví (subkategorií) 10 až 41. Klasifikace člení průmysl na tři základní skupiny (kategorie):

- C - Dobývání nerostných surovin
- D - Zpracovatelský průmysl
- E - Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Údaje jsou zjišťovány podnikovou metodou, tedy za podniky se sídlem na příslušném území, včetně jejich závodů a provozoven v jiných krajích. Vzhledem k nižší relevantnosti k příslušnému území nejsou údaje již dále členěny do okresů. V kategorii 100 a více zaměstnanců je zjišťování úplné.

Od roku 2007 došlo ve výkaznické povinnosti ke změně publikování průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách na přepočtené osoby. Průměrný evidenční počet zaměstnanců a průměrná mzda jsou v metodické části „Zaměstnanost a mzdy“.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb se oceňují v základních běžných cenách, které fakturuje výrobce kupujícímu, a jsou vedeny na účtech 601 a 602. Nezahrnují daň na výrobu a výrobky (DPH, spotřební daň, clo). Tržby z průmyslové činnosti zahrnují tržby (příjmy) za prodej vlastních průmyslových výrobků a služeb průmyslové povahy prodaných externím odběratelům.

Počínaje lednem 2007 ČSÚ v souladu s metodikou Eurostatu přešel v krátkodobé statistice průmyslu na publikování měsíčních údajů o počtu zaměstnaných osob. Na rozdíl od dříve publikovaného průměrného evidenčního počtu zaměstnanců nový ukazatel zahrnuje i osoby pracující na dohody o pracích mimo pracovní poměr a ostatní zaměstnané, kteří se podílejí na práci ve firmě a nejsou s ní v pracovním poměru. Nově se jedná o počty přepočtené na plný pracovní úvazek. Přejít se odráží i ve výpočtu ukazatele průměrné mzdy a produktivity práce. Meziroční srovnatelnost publikovaných údajů je zajištěna.

STAVEBNICTVÍ

Výkaznická povinnost vyplývá ze zákona pro podnikatelské subjekty se sídlem na příslušném území, které mají převážující činnost stavební (OKEČ 45) a počet zaměstnanců 20 a více. Při vědomí toho, že se jedná o podniky se sídlem na příslušném území (nemusejí zde vyvíjet svou činnost), je možno publikovat údaje za kraje i za okresy.

Stavební práce provedené podle dodavatelských smluv (hodnota „S“) představují celkovou hodnotu výkonů ze stavební činnosti a z přijatých poddodávek prací od jiných organizací. Nepatří sem poddodávky pro jiné dodavatele stavebních prací ani dodávky prací realizované mezi závodovými jednotkami vlastní organizace. Vykazují se bez daně z přidané hodnoty. Stavební práce podle dodavatelských smluv se rozdělují na práce provedené v tuzemsku a v zahraničí. Tuzemské stavební práce jsou členěné podle druhu provedených prací na stavební práce na nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci, na stavební práce na opravách a údržbě a na ostatní stavební práce. Stavební práce v zahraničí zahrnují objem stavebních prací provedených pro konečného uživatele v zahraničí včetně přijatých poddodávek od jiných organizací.

Základní stavební výroba - stavební práce provedené vlastními pracovníky (hodnota „ZSV“) – představuje objem prací, které organizace provedla pracovníky zahrnutými do jejího evidenčního počtu (vč. produktivní práce učňů). Součástí ZSV je i objem prací na nové výstavbě a rekonstrukcích a modernizacích pro vlastní organizaci i pro jiné stavební organizace.

V průměrném evidenčním počtu zaměstnanců nejsou zahrnuti zaměstnanci, které pro stavební podniky pracují přes agentury práce. Dále není podchycen počet cizinců pracujících ve stavebnictví.

CESTOVNÍ RUCH

Do statistického šetření o kapacitě ubytovacích zařízení byla zahrnuta hromadná ubytovací zařízení sloužící cestovnímu ruchu, provozovaná na komerčním principu právníky nebo fyzickými osobami. Individuální ubytovací zařízení (ubytování v soukromí) nejsou šetřena od r. 2002. Zjišťování je založeno na využívání specifického registru ubytovacích zařízení (RUBT), ubytovací zařízení vykazují stav k 31. prosinci nebo ke dni ukončení provozu.

Hromadná ubytovací zařízení jsou zařízení, která pravidelně (nebo nepravidelně) poskytují přechodné ubytování hostům. Mezi hromadná ubytovací zařízení patří hotely, penziony, turistické ubytovny, chatové osady, kempy a ostatní ubytovací zařízení (např. léčebné lázně, rekreační zařízení podniků, školící střediska).

Hotel je ubytovací zařízení s nejméně 10 pokoji pro hosty s různým rozsahem poskytovaných služeb (podle třídy). Penzion je ubytovací zařízení s nejméně 5 pokoji, nebo 10 lůžky pro hosty, s omezenějším rozsahem a nižší úrovní poskytovaných služeb. Kemp je ubytovací zařízení pro přechodné ubytování ve vlastním zařízení hostů, případně i v ubytovacích objektech provozovatele. Chatová osada je ubytovací zařízení pro přechodné ubytování hostů výhradně v ubytovacích objektech provozovatele.

Pro výpočet hrubého využití lůžek je užit celkový počet stálých lůžek v ubytovacím zařízení, výpočet čistého využití lůžek vychází z počtu lůžek, která byla skutečně k dispozici.

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Od roku 2006 se ve výstupech o návštěvnosti používá namísto pojmu "cizinci" metodicky přesnější výraz "nerezidenti".

CENY

Od počátku roku 2007 jsou Českým statistickým úřadem nově uváděny **cenové indexy výrobců**, které jsou vypočteny podle nových revidovaných indexních schémat, vycházejících za struktury roku 2005.

To má za následek úplnou revizi jednotlivých cenových okruhů v průběhu roku 2006. Byly revidovány váhové systémy, výběry cenových reprezentantů cen výrobců i zpravodajských jednotek (respondentů). Zmíněné váhy byly stanoveny na základě tržeb a výnosů v roce 2005

Zároveň s tím došlo u cenových indexů cen výrobců ke změně základního období: pro indexy cen zemědělských výrobců, stavebních prací a tržních služeb se jím stal průměr roku 2005; pro index cen průmyslových výrobců je jím však pouze prosinec roku 2005. Existence jednotného indexního referenčního období pro všechny cenové indexy však zachována zůstala – je jím průměr roku 2005.

Samotné cenové indexy jsou vypočítávány na základě cen za výběrové soubory reprezentantů a vybrané zpravodajské jednotky agregací jednoduchých indexů cen reprezentantů do úhrnů pomocí výpočetního vzorce typu Laspeyres v modifikované podobě. Pro tento výpočet se používají stálé váhy z roku 2005.

Od roku 2007 jsou publikovány i cenové **indexy spotřebitelských cen**, vypočtené podle nových revidovaných indexních schémat, která vycházejí ze struktury spotřeby domácností v roce 2005.

V rámci komplexní revize, která probíhala za jednotlivé cenové okruhy v průběhu roku 2005, byly revidovány váhové systémy a výběry cenových reprezentantů spotřebitelských cen. Použitá klasifikace je platná klasifikace konečné spotřeby CZ-COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). Váhy byly stanoveny na základě výdajů domácností ze statistiky rodinných účtů. Údaje byly korigovány statistikou národních účtů.

Současně došlo u cenových indexů spotřebitelských cen ke změně ceny základního období, kterým u nových cenových indexů publikovaných od roku 2007 je prosinec 2005. Jako jednotné indexní referenční období byl zaveden pro všechny cenové indexy průměr roku 2005.

Cenové indexy jsou vypočítávány na základě zjištěných cen za výběrové soubory reprezentantů a vybrané zpravodajské jednotky agregací jednoduchých indexů cen reprezentantů do úhrnu pomocí výpočetního vzorce typu Laspeyres v modifikované podobě. Pro výpočet se používají stálé váhy z roku 2005.

K zajištění návaznosti a srovnatelnosti dosavadních časových řad indexů publikovaných do konce roku 2006 (na struktuře roku 1999) na nové indexy publikované od ledna 2007 se používají koeficienty (přepočtové můstky). Koeficient je definován jako následující podíl: meziroční index vypočtený na novém váhovém schématu dělený meziročním indexem vypočteným na původním váhovém schématu. Koeficient za prosinec 2006 pro úhrnný index spotřebitelských cen je roven 0,997.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

V návaznosti na mezinárodní praxi některých států Evropské unie sleduje Český statistický úřad zahraniční obchod zbožím podle jednotlivých krajů. Zdrojem dat jsou údaje celní statistiky zpracovávané z Jednotných celních deklarací. Publikovány jsou pouze údaje o vývozu zboží jednotlivých krajů. U dovozu zboží není v řadě případů známé přesné místo jeho konečného užití.

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

ZNAČKY V TABULKÁCH

- nulový údaj
- 0 nenulový údaj, jehož velikost je menší než polovina jednotky v tabulce
- x číselný údaj není logicky možný
- . údaj není znám
- i.d. údaj nelze zveřejnit (individuální údaj)

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů)